

Довгулич О.С.,
ст. гр. ЕОАм-13,
Національний університет «Львівська політехніка».
Науковий керівник – Чубай В.М.,
к. е. н., доцент кафедри обліку та аналізу.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ОПЛАТА ПРАЦІ АУДИТОРІВ: МІЖНАРОДНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Аудит в Україні сьогодні знаходиться в періоді трансформації, який включає непрозорість економіки, корупцію та інші негативні явища. В таких умовах постає питання про незалежність аудиторів, оплату їх праці та змогу неупереджено виконувати свою роботу[1].

За період незалежності в Україні створено національну систему аудиту, покликаною сприяти розвитку національного господарства. Структура, забезпечення та функціонування цієї системи продовжують удосконалюватися, сьогодні відбувається активний розвиток незалежного аудиту та інтенсивне становлення державного фінансового аудиту. Проте на даний момент все більш актуальною проблемою залишається питання встановлення ціни на аудиторські послуги. Необхідність проаналізувати підходи до вирішення даного питання обумовлюється браком як національного практичного досвіду, так і теоретичних розробок з цього питання. Проте необхідно враховувати досвід країн з розвинутою економікою, де аудитор виступає повноправним її учасником [3].

Питанням розвитку системи організації праці аудиторів та її оплати, його специфіці, подальшому удосконаленню, а також використанню зарубіжного досвіду з даної проблеми приділяють увагу в своїх працях як зарубіжні, так і вітчизняні науковці та практики, зокрема: В. Бурцев, Ю. Данилевський, В. Подольський, Л. Сотникова, В. Суйц, С. Суворова, О. Терехов, О. Шеремет, М. Білуха, Ф. Бутинець, Г. Давидов, Н. Дорош, О. Кіреєв, Л. Кулаковська, В. Савченко, Ю. Піча, О. Полетаєва.

Організація роботи аудитора включає такі напрями: розподіл і планування; нормування і стимулювання; організаційне, технічне, інформаційне обслуговування аудиторського процесу; контроль якості й облік праці аудитора; оптимізацію затрат праці на проведення аудиту; підготовку та підвищення кваліфікації аудиторів. Необхідно розробити організаційні заходи для дослідження й опрацювання інформації з метою впливу на позитивні результати підприємницької діяльності, а для цього важливо передбачити спеціалізацію і кооперування, пропорційність, раціональність, тобто правильно організувати інформаційні потоки між учасниками аудиторського процесу. Розподіл і планування праці аудиторів здійснюється на підставі нормативів аудиту.

Організація праці аудиторів повинна передбачити створення оптимальних умов для їх роботи і використання сучасної обчислювальної техніки. Це дасть можливість скоротити затрати праці на проведення аудиту, сприятиме впровадженню передових форм розподілу і кооперування праці, вивченню передового досвіду інших аудиторів тощо.

Нормування і матеріальне стимулювання праці аудиторських працівників є важливими елементами наукової організації праці. Використання робочого часу, впровадження зразкового обслуговування робочих місць, навчання їх передовим прийомам і методам праці обов'язково супроводжується встановленням відповідних прогресивних норм праці.

Більшість аудиторських фірм України визначають вартість аудиторських послуг

виходячи з витрат часу аудиторів, необхідного для якісного виконання певного виду робіт або послуг, їх складності та терміновості.

Аудиторські фірми використовують колективну та індивідуальну форми оплати праці. Зміст індивідуальної форми організації праці аудитора полягає в тому, що програма і завдання аудиту, оформлення робочих документів та нараховування заробітної плати здійснюється кожним аудитором персонально.

Колективна форма організації праці передбачає формування завдання на аудит для групи аудиторів на чолі з керівником групи. Заробітна плата нараховується за кінцевими результатами роботи і в подальшому розподіляється між членами групи. Кожний учасник групи перевіряє певний розділ загального плану аудиту.

Форми оплати праці аудиторів поділяються наступним чином:

- погодинна (встановлюється як добуток погодинної ставки аудитора і трудомісткості робіт);
- відрядна (встановлюється, виходячи з кількості конкретних процедур аудитора згідно з розцінками);
- за результатами (встановлюється як відсоток від суми грошових коштів, що аудитор "заощадив" для підприємства – клієнта шляхом уникнення штрафних санкцій, оптимізації та мінімізації оподаткування та ін.);
- комбінована.

Для прикладу, одна година роботи аудитора в країнах Західної Європи оцінюється до 600 дол. США, у Росії – від розміру однієї мінімальної заробітної плати до 250 дол. США, а в Україні – від 10 дол. США до 100-150 дол. США.

В результаті кризи різко скоротився обсяг роботи аудиторських фірм. Разом з тим зарплата найбільш кваліфікованих фахівців, що працюють в представництвах іноземних аудиторських компаній і у сфері внутрішнього аудиту підприємств за участю іноземного капіталу, практично не змінилися і коливається в межах від 800 до 1500\$. Загалом можна сказати, що у сфері аудиторської діяльності, як і в багатьох інших, після кризи ще не склалися середні норми заробітної плати [3].

Одержана від клієнтів оплата аудиторських послуг повинна покривати усі витрати і забезпечувати фірмі прибуток, необхідний для розширення та вдосконалення аудиторської діяльності, матеріального стимулювання працівників фірми. Аудитори можуть розраховувати ще на бонуси за підсумками роботи (10 - 25% річного окладу), проте аудитор не має права отримувати додаткові винагороди, а також інші види винагород відповідно до виконаної ним роботи.

Література:

1. Казаков В. Л. Независимость – главное условие реформирования украинского аудита / В. Л. Казаков // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eizvestia.com>.
2. Редько О. П. Генезис аудиту в Україні – міжвчора і сьогодні / О. П. Редько // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. - №2.
3. Суха О.Р. Оплата аудиторських послуг як важливий фактор взаємодії аудитора і клієнта/ О. Р. Суха, А. В. Романюк// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>